

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ»

Ніколаєнко О. А.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри мовної підготовки

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

бульв. Тараса Шевченка, 13, Київ, Україна

orcid.org/0000-0001-7946-784X

onikolayenko@ukr.net

Ключові слова: *самостійна робота студента, навчальна діяльність, медична термінологія, медико-психологічний факультет.*

У статті розглядаються основні форми самостійної роботи студентів, які є оптимальними у процесі вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» для студентів I курсу медико-психологічного факультету закладу вищої освіти. Самостійна робота визначається як вид навчальної та розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує теоретичний матеріал, виконує практичні завдання на основі отриманих знань, перебуваючи під опосередкованим керівництвом викладача через рекомендовані навчальні матеріали. До основних організаційних форм проведення самостійної роботи студентів належать аудиторна та позааудиторна робота, яка здійснюється під керівництвом викладача або самостійно за його рекомендаціями. Самостійна робота є обов'язковим видом навчальної діяльності та регламентується робочою програмою і навчальним планом. Однак для студентів медико-психологічного факультету можливе виконання наукової самостійної роботи. Такий вид діяльності є необов'язковим і здійснюється за бажанням студента шляхом долучення його до роботи наукового гуртка чи підготовки публікацій за профілем. Для того щоб з'ясувати основні проблеми, які виникають у студентів медико-психологічного факультету у процесі виконання самостійної роботи, було проведено анонімне анкетування, участь у якому взяли 37 студентів I курсу. Анкетування показало, що сучасні студенти зіштовхуються з низкою проблем: невмінням розподіляти час раціонально, недостатньою самоорганізацією, великою завантаженістю, невмінням навчатися самостійно. У дослідженні разом із виділенням проблем було окреслено шляхи їх подолання: а) чітко регламентувати обсяг і вид роботи для самостійного виконання протягом навчального тижня; б) перевіряти рівень отриманих знань наприкінці заняття; в) стимулювати студентів до критичного осмислення та аналізу опрацьованого матеріалу; г) мотивувати й заохочувати студентів до виконання самостійної роботи через публічне схвалення та оцінювання.

FORMS OF ORGANIZING THE SELF-WORK OF STUDENTS OF THE MEDICAL PSYCHOLOGY FACULTY WHEN STUDYING THE DISCIPLINE “LATIN LANGUAGE AND MEDICAL TERMINOLOGY”

Nikolaienko O. A.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of the Language Education
Bogomolets National Medical University
Taras Shevchenko blvd, 13, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7946-784X
onikolayenko@ukr.net*

Key words: *student's self-work, educational activity, medical terminology, medical psychology faculty.*

The article considers the main forms of self-work of students, which are optimal when studying the discipline “Latin language and medical terminology” for students of the first year of the medical psychology faculty in the higher education school. Self-work is a type of educational and intellectual activity in which the student independently (without outside help) works out theoretical material, performs practical tasks based on the acquired knowledge, being under the indirect guidance of the teacher through recommended educational materials. The main organizational forms of students self-work include classroom and out-of-class work, which is carried out under the guidance of a teacher or independently. Self-work is a mandatory type of educational activity and regulated by the work program and curriculum. However, it is possible for students of the medical psychology specialty to perform scientific independent work. This type of activity is optional and carried out at the request of the student by involving him in the work of a scientific circle or preparing publications according to the profile. In order to find out the main problems that students of the medical psychology specialty have in the process of performing self-work, an anonymous survey conducted, in which 37 first-year students took part. The survey showed that modern students face a number of problems: inability to allocate time rationally, insufficient self-organization, high workload, inability to study independently. The research outlines the ways to overcome the problems: a) clearly regulate the scope and type of work for independent performance during the academic week; b) check the level of acquired knowledge at the end of the lesson; c) stimulate students to critical thinking and analysis of the studied material; d) motivate and encourage students to do self-work through public approval and assessment.

Постановка проблеми. Останніми роками навчання у вищій школі зазнало суттєвих трансформацій. Цьому посприяла зміна способу життя у зв'язку з пандемією та військовими діями на території України. Виникла гостра необхідність дистанціюватися та швидко адаптуватися до різних форм і засобів навчання. Водночас посилюється тенденція до збільшення кількості годин, які відводяться на самостійну роботу студентів, порівняно з попередніми роками. Це пов'язано насамперед із переходом на кредитно-модульну систему організації навчального процесу та інтеграцією в освітніх і наукових сферах із країнами Європи. Так, на медико-психологічному факультеті Національного медичного універси-

тету імені О.О. Богомольця у процесі вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» з 2016 р. кількість годин, які виділено на самостійну роботу студентів, зросла з 20 до 60 академічних годин за однакової загальної кількості годин. Вища школа змушена частково переходити від передачі інформації до керування навчально-пізнавальною діяльністю студентів, що передбачає формування в них навичок самостійної роботи.

Мета статті – з'ясувати основні форми самостійної роботи студентів (далі – СРС) медико-психологічного факультету в закладі вищої освіти та проблеми, що виникають під час її виконання, а також окреслити шляхи їх вирішення.

Актуальність дослідження полягає в аналізі методів і форм, що використовуються у процесі вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» на медико-психологічному факультеті в закладі вищої освіти.

Предметом дослідження є форми самостійної роботи студентів медико-психологічного факультету з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія».

Виклад основного матеріалу дослідження.

У науковій літературі дослідження самостійної роботи можна поділити на декілька основних напрямів: а) методичні вказівки до самостійної роботи для різних курсів [10; 12]; б) особливості організації самостійної роботи [1; 2; 6]; в) застосування комп'ютерних технологій в організації самостійної роботи [4; 5; 13].

Сучасні науковці розглядають самостійну роботу студентів так:

– як будь-яку організовану викладачем активну діяльність учнів, спрямовану на виконання поставленої мети у спеціально відведений для цього час (пошук знань, їх осмислення, закріплення, формування та розвиток умінь і навичок, узагальнення й систематизацію знань) [11, с. 229];

– як вид навчальної діяльності, що виконується студентом за відсутності контакту з викладачем або є керованим викладачем опосередковано через спеціальні навчальні матеріали [14, с. 57];

– як основну форму організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної та колективної навчальної діяльності, що здійснюється на аудиторних і позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей та пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі [7];

– як інтелектуальну діяльність, яку студент здійснює самостійно, власною працею здобуваючи знання впродовж лекції, на лабораторно-практичних заняттях, у позаурочний час, тобто всю навчальну роботу, яка пов'язана з пошуком на шляху пізнання [9].

З огляду на наведені твердження, які характеризують самостійну роботу як процес пізнання, що здійснюється в різних навчальних формах за заданим викладачем вектором, ми розглядаємо це поняття як вид навчальної та розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує теоретичний матеріал, виконує практичні завдання на основі отриманих знань, перебуваючи під опосередкованим керівництвом викладача через рекомендовані навчальні матеріали.

Навчальний час, відведений для СРС, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше

2/3 загального обсягу навчального часу студентів, відведеного для вивчення конкретних дисциплін [12, с. 4].

Самостійна робота у процесі вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» здійснюється за умов співпраці двох учасників процесу: студента, який демонструє свої індивідуальні здібності до пізнання, та викладача, який безпосередньо визначає завдання для самостійного опрацювання та надає алгоритм щодо їх виконання або опосередковано керує через рекомендацію навчальних матеріалів, а також організовує навчальну діяльність студента.

Відповідно до нормативних документів вивчення вищезазначеної дисципліни відбувається на практичних заняттях протягом одного семестру для студентів першого року навчання. Тобто студенти повинні самостійно конспектувати та опрацьовувати теоретичний матеріал до заняття, а протягом заняття виконувати на основі отриманих знань практичні завдання, кінцевою метою яких є переклад, конструювання та аналіз профільних медичних термінів. Таким чином, самостійна робота в закладі вищої освіти полягає в поетапному засвоєнні нового матеріалу відповідно до календарно-тематичного плану, застосуванні його на практиці, закріпленні та повторенні протягом заняття.

На думку І.М. Владимірової та Л.М. Віннік, самостійну роботу здобувачів вищої освіти можна класифікувати за такими критеріями:

– за характером керівництва та способом здійснення контролю;

– за видами діяльності;

– за рівнем обов'язковості діяльності;

– за рівнем прояву творчості;

– за інтенсивністю [3, с. 7–9].

За характером керівництва та способом здійснення контролю можна виділити дві організаційні форми СРС медико-психологічного факультету у процесі вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія»: аудиторну та позааудиторну. До аудиторної форми варто віднести індивідуальну роботу студентів за індивідуальними завданнями під керівництвом викладача (виконання тесту на платформі *likar.nmu* чи індивідуального завдання в *Google classroom*), а також колективну роботу у групі під час вирішення практичних завдань. До позааудиторної форми належить робота студента, що виконується у вільний від навчання час, вибраний індивідуально (конспектування теоретичного матеріалу та його аналіз, виконання практичних завдань, консультація). Виконання такої роботи передбачає наявність методичного матеріалу чи рекомендацій викладача, однак потребує від студента організованості й високої мотивації. Зазначені форми самостійної

роботи є навчальною самостійною діяльністю. Оскільки заняття з дисципліни відбувається один раз на тиждень, студент отримує перелік необхідних до виконання завдань і до наступного заняття повинен виконати їх.

У межах вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» студент за власним бажанням може долучитися до роботи профільного гуртка, де передбачено наукову самостійну роботу студента. Така робота передбачає вивчення конкретної проблематики терміноутворення та написання тез чи статті з подальшим виступом із доповіддю на щорічній науковій конференції молодих учених Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Наукова самостійна робота вимагає від студента аналізу й синтезу теоретичного матеріалу, його критичного осмислення, уміння викласти результати та представити їх у вигляді доповіді. Такі завдання є довгостроковими, остаточний результат студент демонструє наприкінці курсу.

Навчальна та наукова самостійні роботи мають переважно освітнє значення та формують інтелектуальні якості майбутнього спеціаліста [11].

За рівнем обов'язковості діяльності СРС медико-психологічного факультету є обов'язкова (визначена навчальним планом і робочою програмою з дисципліни) та діяльність рекомендаційного характеру – участь у роботі студентського гуртка, підготовка наукових тез, статей, доповіді (така робота заохочується отриманням додаткових балів).

За рівнем прояву творчості СРС медико-психологічного факультету у процесі вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» самостійну роботу можна поділити на такі типи: а) репродуктивну (під час розв'язування типових завдань, виконання тренувальних вправ, які вимагають осмислення, запам'ятовування та простого відтворення раніше отриманих знань); б) реконструктивну (під час конспектування теоретичного матеріалу з підручника чи презентації); в) евристичну (під час складання опорних конспектів, самостійного пошуку теоретичного матеріалу за заданою тематикою, вирішення проблемних завдань); г) дослідницьку (під час виконання теоретичного дослідження, підготовки тез чи статей).

За інтенсивністю досліджуваній вид діяльності може проводитися систематично та акордно (аврально). Це залежить від організованості конкретного студента та організації навчального процесу викладачем.

У межах нашого дослідження для з'ясування особливостей організації СРС медико-психологічного факультету у процесі вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» було проведено анкетування. У ньому взяли

участь 37 студентів I курсу, які вивчають вищезазначену дисципліну. Анкетування проводилося анонімно у формі тесту на платформі Google, який складався з 11 питань із варіантами відповідей та відкритими запитаннями (наприклад, оцінити від 1 до 10 чіткість і зрозумілість викладу матеріалу викладачем; вказати час, який виділяється для підготовки до заняття та виконання СРС). Тест мав на меті з'ясувати, чи ознайомлені студенти з необхідністю виконувати самостійну роботу, які методичні матеріали вони вибирають для виконання завдань, з якими проблемами стикаються у процесі роботи тощо.

Опитування показало, що 65% студентів знають про необхідність виконувати самостійну роботу. З них 86% респондентів виконують завдання відповідно до календарно-тематичного плану СРС. Під час виконання СРС 38% опитаних використовують усі наявні навчальні матеріали (конспект, підручник, презентації); 30% студентів готуються за допомогою підручників і конспектів; по 14% респондентів припадає на тих, хто готується або за матеріалами з конспекту, або за презентацією; по 2% опитаних або готуються за допомогою підручника, або не використовують жодних навчальних матеріалів. Найбільш результативним у процесі засвоєння матеріалу є конспект (35%), підручник (30%) та презентація (22%); 13% студентів не використовують нічого з переліченого. На запитання щодо розподілу виконання завдань СРС протягом тижня 52% студентів відповіли, що приділяють виконанню запропонованих завдань декілька годин протягом декількох днів у межах робочого тижня, 46% респондентів виконують усі завдання напередодні заняття, і лише 2% опитаних розподіляють усі завдання рівномірно та виконують їх щодня протягом тижня. На підготовку до практичних занять із дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» студенти загалом витрачають від 2 до 7 годин. Отже, це свідчить про те, що студенти не вміють раціонально розподіляти час для виконання СРС та навчаються аврально.

Серед проблем, з якими вони стикаються під час виконання завдань, 30% назвали дефіцит часу, що вкотре підкреслює нераціональність розподілу часу та роботи. 30% опитаних вказали на неможливість засвоєння матеріалу без чітких алгоритмів чи вказівок викладача; 24% студентів наголосили на великому обсязі матеріалу, 8% – на невмінні застосовувати теоретичні знання для виконання практичних завдань; 5% респондентів вказали на відсутність навчального матеріалу, 3% – на невміння навчатися самостійно. Такі результати свідчать про те, що більшість студентів взагалі не має звички систематично та постійно навчатися самостійно.

На запитання щодо методів мотивації їх до виконання СРС 50% опитаних зазначили, що їх мотивує цікава тематика занять; 30% студентів заохочує отримання високих балів за заняття; 15% опитаних потребують публічного схвалення чи похвали; 5% респондентів зазначили, що виконували би всі завдання, якби завдання були посилюючими для них. Водночас більшість студентів (72%) позитивно оцінює роботу викладача та зауважує, що матеріал, який обговорюється на практичних заняттях, є для них зрозумілим, усі інструкції і поставлені педагогом завдання є чіткими та зрозумілими (за 10-бальною шкалою вибрано 8–10 балів). 27% опитаних чіткість і зрозумілість постановки завдань та викладу матеріалу оцінюють посередньо (на 5–7 балів із 10), 1% студентів не розуміють матеріал і вимоги, що ставляться до них (1–4 бали з 10).

Останні запитання стосувалися форми навчання респондентів та оцінювання ними цих форматів навчальної діяльності. Протягом семестру опитані студенти навчалися у змішаному форматі (46%) та аудиторно (49%), і 5% навчалися лише дистанційно. На думку студентів, більш результативною є аудиторна форма навчання (73% опитаних).

У процесі аналізу результатів тестування можемо виділити такі проблеми, які заважають якісно виконувати СРС:

- відсутність обізнаності чи усвідомлення необхідності виконання СРС;
- невміння рівномірно розподілити вільний від занять час на виконання СРС;
- використання обмеженого переліку навчально-методичної літератури;
- невміння самостійно вчитися без чітких вказівок та алгоритмів педагога;
- низький рівень мотивації.

Водночас варто зауважити, що більшість студентів розуміє сам матеріал і вимоги, які до них ставляться. Мотивувальним фактором для успішного навчання є насамперед зацікавленість у

тематичі, можливість отримати високі бали та схвальні відгуки про свою роботу. Незважаючи на складні умови навчання, респонденти вважають аудиторну форму роботи більш результативною, ніж дистанційну.

Із зазначеного постає, що для досягнення високих результатів у навчанні під час виконання СРС необхідно чітко регламентувати обсяг і вид роботи для самостійного виконання протягом навчального тижня, розбивати її на короткострокові та довгострокові цілі із зазначенням строків виконання. Варто рекомендувати для виконання СРС, окрім навчально-методичної літератури, ще й наукову, що дасть змогу стимулювати студентів до критичного осмислення та здатності аналізувати й робити висновки з прочитаного. Також одним із ключових завдань є мотивування студентів та заохочення їх до виконання самостійної роботи, адже з кожним роком кількість годин, виділених для СРС, зростає, тому вміння навчатися самостійно є одним із ключових у майбутній професійній діяльності.

Висновки. Самостійна робота студентів медико-психологічного факультету відбувається у формі аудиторної та позааудиторної навчальної і наукової діяльності, чітко регламентована навчальним планом і робочою програмою з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» та становить 2/3 від загальної кількості годин. Виконання СРС відбувається під керівництвом викладача або опосередковано за його рекомендаціями шляхом опрацювання навчально-методичної літератури, виконання тестів на платформі *likar.nmu* чи індивідуальних завдань у *Google classroom* тощо. Проведене тестування показало, що у процесі виконання СРС студенти стикаються з низкою проблем, які вимагають вирішення.

Перспективою подальших досліджень може бути вдосконалення теоретико-методологічних основ щодо організації самостійної роботи студентів у закладі вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Організація самостійної роботи студентів-медиків / С.І. Бойцанюк, М.С. Залізняк, Н.В. Манашук, Н.В. Чорній. *Проблеми безперервної медичної освіти та науки*. 2019. № 2. С. 14–17.
2. Васиньова Н.С. Організація самостійної роботи студентів: труднощі та шляхи їх вирішення. *Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Старобільськ, 20 травня 2021 р. Старобільськ : Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. С. 150–155.
3. Владимірова І.М., Віннік Л.М. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти у Національному фармацевтичному університеті : методичні рекомендації. Харків, 2017. 36 с.
4. Гладких Г.В., Шарова Т.М. Організація самостійної діяльності здобувачів вищої освіти засобами ІКТ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69. Т. 2. С. 70–74.
5. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С. Застосування комп'ютерних інформаційних технологій в організації самостійної роботи студентів-маркетологів. *Модернізація вищої освіти та*

забезпечення якості освітньої діяльності : матеріали I Міжнародної науково-методичної конференції, м. Харків, 31 травня 2019 р. Харків : Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2019. С. 285–286.

6. Карташова Ж.Ю., Александрович Н.Й. Аспекти організації самостійної роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вивчення інструментально-виконавських дисциплін. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. № 27. С. 191–196.
7. Кечик О.О. Форми та методи самостійної роботи студентів педагогічного коледжу. *Науковий вісник Донбасу*. 2011. № 1. С. 42–45.
8. Ковпак О.С. Особливості організації самостійної роботи студентів-заочників педагогічних закладів освіти в Україні (50–70 рр. ХХ ст.). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. № 1(324). Ч. 2. С. 17–29.
9. Костишина Г.І. Теоретико-методичні аспекти розробки і проведення лабораторно-практичних робіт з фізики: нові підходи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2001. Вип. 4. С. 13–16.
10. Непша О.В., Зав'ялова Т.В. Методичні вказівки до самостійної роботи з курсу «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства з навчальною практикою». Мелітополь, 2013. 32 с.
11. Тамаркіна О.Л. Самостійна робота студентів ЗВО в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 34. Т. 5. С. 228–231.
12. Токмань Л.Г. Методика навчання української та зарубіжної літератури: самостійна робота студента : навчально-методичний посібник. Київ : Міленіум, 2019. 110 с.
13. Шмирова О.В. Особливості використання мультимедійних засобів навчання професійно спрямованої англійської мови в процесі організації самостійної роботи магістрів. *Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту* : матеріали науково-практичної конференції, м. Біла Церква, 31 жовтня 2019 р. Біла Церква, 2019. С. 12–13.
14. Актуальність організації ефективної самостійної роботи студентів при вивченні фармакології / С.Ю. Чечотіна, Р.В. Луценко, Т.О. Дев'яткіна, Е.Г. Колот, А.Г. Сидоренко. *Медицина освіти*. 2019. № 4. С. 56–61.

REFERENCES

1. Boitsaniuk, S.I., Zaluzniak, M.S., Manashchuk, N.V., & Chornii, N.V. (2019). Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv-medykiv [Organization of independent work of medical students]. *Problemy bezperervnoi medychnoi osvity ta nauky – Problems of continuous medical education and science*, no. 2, pp. 14–17 [in Ukrainian].
2. Vasynova, N.S. (2021). Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv: trudnoshchi ta shliakhy yikh vyrishennia [Organization of students' independent work: difficulties and ways to solve them]. *Zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Intehratsiia nauky ta praktyky upravlinnia v umovakh sotsiokulturnykh transformatsii"* [Collection of materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference "Integration of science and management practice in conditions of socio-cultural transformations"] (Starobilsk, May 20, 2021). Starobilsk: Taras Shevchenko Luhansk National University, pp. 150–155 [in Ukrainian].
3. Vladymyrova, I.M., & Vinnik, L.M. (2017). *Orhanizatsiia samostiinoi roboty здобувачів вищої освіти у Національному фармацевтичному університеті: методичні рекомендації* [Organization of independent work of students of higher education at the National Pharmaceutical University: methodical recommendations]. Kharkiv, 36 p. [in Ukrainian].
4. Hladkykh, H.V., & Sharova, T.M. (2020). Orhanizatsiia samostiinoi diialnosti здобувачів вищої освіти засобами ІКТ [Organization of independent activities of higher education students by means of ICT]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, no. 69, vol. 2, pp. 70–74 [in Ukrainian].
5. Illiashenko, S.M., Shypulina, Yu.S., & Illiashenko, N.S. (2019). Zastosuvannia kompiuternykh informatsiinykh tekhnolohii v orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv-marketolohiv [Application of computer information technologies in the organization of independent work of marketing students]. *Materialy I Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii "Modernizatsiia vyshchoi osvity ta zabezpechennia yakosti osvitnoi diialnosti"* [Materials of the 1st International scientific and methodological conference "Modernization of higher education and ensuring the quality of educational activities"] (Kharkiv, May 31, 2019). Kharkiv: Kharkiv State University of Food and Trade, pp. 285–286 [in Ukrainian].
6. Kartashova, Zh. Yu., & Aleksandrovych, N.Y. (2019). Aspekty orhanizatsii samostiinoi roboty maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva v protsesi vyvchennia instrumentalno-vykonavskykh dystsyplin [Aspects

- of the organization of independent work of the future music teacher in the process of studying instrumental and performance disciplines]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka – Pedagogical education: theory and practice*, no. 27, pp. 191–196 [in Ukrainian].
7. Kechyk, O.O. (2011). Formy ta metody samostiinoi roboty studentiv pedahohichnoho koledzhu [Forms and methods of independent work of students of pedagogical college]. *Naukovyi visnyk Donbasu – Scientific bulletin of Donbas*, no. 1, pp. 42–45 [in Ukrainian].
 8. Kovpak, O.S. (2019). Osoblyvosti orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv-zaochnykyv pedahohichnykh zakladiv osvity v Ukraini (50–70 rr. XX st.) [Peculiarities of the organization of independent work of part-time students of pedagogical educational institutions in Ukraine (50–70s of XX century)]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky – Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University. Pedagogical sciences*, no. 1(324), part 2, pp. 17–29 [in Ukrainian].
 9. Kostyshyna, H.I. (2001). Teoretyko-metodychni aspekty rozrobky i provedennia laboratorno-praktychnykh robot z fizyky: novi pidkhody [Theoretical and methodological aspects of the development and implementation of laboratory-practical works in physics: new approaches]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Seriya “Pedahohika i psykholohiia” – Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University. Series “Pedagogy and psychology”*, iss. 4, pp. 13–16 [in Ukrainian].
 10. Nepsha, O.V., & Zavialova, T.V. (2013). *Metodychni vказivky do samostiinoi roboty z kursu “Heohrafiia gruntiv z osnovamy gruntovnavstva z navchalnoiu praktykoiu” [Methodical instructions for independent work from the course “Geography of soils with the basics of soil science with educational practice”]*. Melitopol, 32 p. [in Ukrainian].
 11. Tamarkina, O.L. (2020). Samostiina robota studentiv ZVO v umovakh dystantsiinoho navchannia [Independent work of students of higher education institutions in the conditions of distance learning]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanitarian sciences*, iss. 34, vol. 5, pp. 228–231 [in Ukrainian].
 12. Tokman, L.H. (2019). *Metodyka navchannia ukrainskoi ta zarubizhnoi literatury: samostiina robota studenta: navchalno-metodychnyi posibnyk [Methods of teaching Ukrainian and foreign literature: independent work of the student: educational and methodological manual]*. Kyiv: Milenium, 110 p. [in Ukrainian].
 13. Shmyrova, O.V. (2019). Osoblyvosti vykorystannia multymediinykh zasobiv navchannia profesiino spryamovanoi anhliiskoi movy v protsesi orhanizatsii samostiinoi roboty mahistriv [Peculiarities of the use of multimedia means of teaching professionally oriented English language in the process of organizing the independent work of masters]. *Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii “Ahrarna osvita ta nauka: dosiahnennia, rol, faktory rostu” [Materials of the scientific and practical conference “Agrarian education and science: achievements, role, growth factors”]* (Bila Tserkva, October 31, 2019). Bila Tserkva, pp. 12–13 [in Ukrainian].
 14. Chechotina, S.Yu., Lutsenko, R.V., Deviatkina, T.O., Kolot, E.H., & Sydorenko, A.H. (2019). Aktualnist orhanizatsii efektyvnoi samostiinoi roboty studentiv pry vyvchenni farmakolohii [The relevance of organizing effective independent work of students when studying pharmacology]. *Medychna osvita – Medical education*, no. 4, pp. 56–61 [in Ukrainian].